

Kärkitavoite: Jokaisen työpanos on arvokas

SOSTE korostaa:

Heikossa työmarkkina-asetmassa olevien työllisyyden edistäminen

- Sosiaali- ja terveysjärjestöt tulee ottaa mukaan lainsäädännön kehittämiseen, ohjelmien suunnitteluun sekä eri työryhmiin. Järjestöjen kautta saadaan heikoimmassa asemassa olevien, kuten vammaisten, osatyökykyisten, maahanmuuttaneiden äänen kuuluviin lainvalmistelussa ja päätöksenteossa.
- Vaikeassa työmarkkina-asetmassa olevien työllistymistä edistävän toimeenpano-ohjelman toteuttamiseen on varattava riittävät taloudelliset resurssit ja ohjelmaan on laadittava selkeät tavoitteet aikatauluineen.

Asiakas on nostettava palvelujärjestelmän kehittämisen keskiöön

- Työvoimapalveluiden siirto kunnille on toteutettava asiakaslähtöisesti turvaten haavoittuvimmassa asemassa olevien palvelut. Palveluiden ja palvelupolkujen tulee toimia sujuvasti yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa.
- Aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden, palkkatuen, valmennusten ja kokeilujen, saatavuus on varmistettava kuntien omalla rahoituksella.
- Palkkatukea on suunnattava myös järjestöille ja säätiöille.
- Palvelut tulee järjestää yhdenvertaisesti työllisyysalueen sisällä ja niiden välillä.
- TE-virkailijat veloitetaan kertomaan lakisääteisistä työttömien terveystarkastuksista ja ohjaamaan työtön terveystarkastukseen työ- ja toimintakyvyn arvioimiseksi ja tukemiseksi heti tarpeen ilmetessä tai viimeistään kolmen kuukauden kuluttua työttömyyden alkamisesta.
- Työvoimapalveluiden järjestäjät on veloitettava ottamaan sosiaali- ja terveysjärjestöt laajasti mukaan palveluiden kehittämiseen, palveluohjaamiseen ja yhteistyöhön niin alueellisesti kuin valtakunnallisestikin. Järjestöjen työllistämistä edistävät palvelut on integroitava vahvemmin osaksi työvoimapalveluiden kokonaisuutta.

Taloukasvun vauhdittamiseen tarvitaan mahdollisimman monen työpanosta

Hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi hallitus pyrkii nostamaan työllisyysasteen 80 prosenttiin vuoteen 2031 mennessä. Tämä haaste korostuu työttömyyden kasvun, [avointen työpaikkojen vähenemisen](#) ja työikäisen [väestön supistumisen](#) vuoksi. Työvoimapulaa esiintyy eri toimialoilla, ja työpaikat eivät aina kohtaa työntekijöitä alueellisesti.

Suomessa on yli 400 000 henkilön työvoima- ja osaamisreservi, joka tulisi hyödyntää. Alityöllisyys ja työvoiman ulkopuolelle jääminen ovat yleisiä erityisesti [matalasti koulutetuilla, joilla on usein terveyteen ja työkykyyn liittyviä esteitä](#). Kuntoutus ja tukitoimet voisivat auttaa heitä työllistymään. Työperäisen maahanmuuton lisäksi investoinnit kaikkien työllistymiseen ovat nyt tärkeämpiä kuin koskaan.

Hallitus on perustanut työryhmän edistämään [vaikeassa työmarkkina-asetmassa olevien työllistymistä](#). Työryhmä valmistelee [toimintaohjelman](#), hyödyntäen aiempia ohjelmia ja hankkeita sekä eurooppalaisia malleja. On tärkeää, että työssä hyödynnetään järjestöjen kokemusta ja asiantuntemusta. Toimintaohjelman toteuttamiseen tarvitaan riittävät taloudelliset resurssit ja selkeät tavoitteet aikatauluineen.

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirto kunnille muuttaa palvelujärjestelmää

Vuoden 2025 alusta [työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnille](#), ja palvelut järjestetään 45 työllisyysalueella. Uudistus pyrkii parantamaan työttömien yksilöllistä palvelua ja työllistymismahdollisuuksia. Valtio seuraa ja ohjaa palvelujärjestelmän kehitystä eri mittareiden avulla. Ohjausta ja seurantaan tukemaan asetetaan valtakunnallinen työllisyyden edistämisen neuvottelukunta, johon on tulossa vahva järjestöedustus. Kunnat määrittelevät itse, miten lakisääteiset palvelut järjestetään ja kuinka paljon panostetaan ei-lakisääteisiin palveluihin.

Palveluiden järjestäminen vaihtelee, koska 45 eri työllisyysalueilla on erilaiset mahdollisuudet yhdistää työllisyyspalvelut kunnan muihin palveluihin. Työnhakijalle ei ole merkitystä sillä, kuka palvelut järjestää. Työttömälle tärkeintä on saada tarvitsemansa palvelut riippumatta alueesta. Tämä vaatii työllisyysalueiden ja palveluntuottajien laajaa yhteistyötä. Monituottajamalli hyödyntää kaikkien osaamista ja säästää resursseja.

Hyvinvointialueilla tulee olemaan yhdestä useampaan työllisyysaluetta ja viisi työllisyysaluetta sijoittuu useamman kuin yhden hyvinvointialueen alueelle. Työttömien ja syrjäytymisvaarassa olevien pääsy kuntoutus- ja työkykypalveluihin sekä ennaltaehkäiseviin sosiaali- ja terveyspalveluihin on varmistettava. Laadukas ja oikea-aikainen palveluohjaus vaatii tiivistä yhteistyötä työvoimapalvelujen, hyvinvointialueiden, järjestöjen ja yritysten kesken työttömyyden ehkäisemiseksi.

Palkkatukea on suunnattava myös järjestöille ja säätiöille

Lain mukaan julkisten työvoimapalveluiden on edistettävä erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä. Uudistuksen myötä kuntien työttömyysetuuksien kustannukset poistuvat vain avoimille työmarkkinoille työllistymisen kautta, mikä heikentää kuntien kannusteita tarjota aktiivisen työvoimapolitiikan palveluita eli palkkatukea, valmennuksia ja kokeiluja. Monet työllisyysalueet myöntävät palkkatukea jatkossa vain yrityksille.

Pitkään työttömänä olleille, osatyökykyisille, nuorille ja maahanmuuttajille palkkatukityöpaikat kolmannella sektorilla ovat usein ensimmäinen askel kohti avoimia työmarkkinoita. Palkkatuki auttaa erityisesti heikossa asemassa olevia, ja järjestötyöpaikat tarjoavat tarpeellista valmentavaa tukea. Samaan aikaan hyvinvointialueiden rahoituksen leikkaukset vähentävät työllistymistä edistäviä palveluita, kuten kuntouttavaa työtoimintaa ja työhönvalmennusta.

On varmistettava, ettei uudistuksista synny väliinpuotoajajoukkoa, joiden palveluista kukaan ei huolehdi. Investoinnit heikossa työmarkkina-asemassa olevien palveluihin vähentävät pitkällä aikavälillä sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta ja lisäävät kunnille verotuloja työttömien siirtyessä avoimille työmarkkinoille.

Järjestöjen roolia työllistäjinä, työllistymisen tukijoina sekä palveluiden kehittäjinä vahvistettava

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen asiantuntemus haavoittuvimmassa asemassa olevien työllistymisen tukemisessa on hyödynnettävä työllisyystoimien kehittämisessä ja järjestämisessä. Järjestöt ovat kehittäneet vaikuttavia [toimintamalleja](#) työllistymiseen ja työllistymisen edistämiseen.

Järjestöjen, säätiöiden, kunnallisten toimijoiden ja yhteiskunnallisten yritysten tarjoamat eritasoiset palvelut pitkäaikaistyöttömille, osatyökykyisille ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleville tulee integroida vahvemmin osaksi työvoimapalveluiden kokonaisuutta.

Lisätietoja:

Erityisasiantuntija Päivi Kiiskinen, paivi.kiiskinen@soste.fi, p. 0400 516018